

ปัจจัยและกระบวนการกลายจากคานามเรียกอวัยวะและส่วนของพืช
เป็นคาเชื่อมอนุพากย์และคาสรรพนาม

บทนี้จะกล่าวถึงปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้คานามเรียกอวัยวะและ
ส่วนของพืชกลายเป็นคาเชื่อมอนุพากย์และคาสรรพนาม คาเชื่อมอนุพากย์^{*}ในที่นี้
หมายถึง คาที่ต้องปรากฏร่วมกับคานาม คาเชื่อมอนุพากย์ต้องปรากฏหลังคานามและ
หน้าอนุพากย์ คาเชื่อมอนุพากย์ไม่มีความหมายประจำคาที่หมายถึง สิ่งที่ดำรงอยู่
แต่มีความหมายบอกการเจาะจง คาเชื่อมอนุพากย์ไม่ปรากฏเป็นหน่วยหลักของนามวลี
ส่วน คาสรรพนาม เป็นคาที่ไม่ปรากฏร่วมกับคาคูณศัพท์ คาสรรพนามไม่มีความหมาย
ประจำคาที่หมายถึงสิ่งที่ยังดำรงอยู่ แต่มีความหมายบอกบุรุษที่ 1 หรือ บุรุษที่ 2 หรือ
บุรุษที่ 3 และมีความหมายแสดงเอกพจน์ หรือ ทวิพจน์ หรือ พหูพจน์ ผู้วิจัยจะกล่าว
ถึงปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้คานามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคาเชื่อม
อนุพากย์ก่อน แล้วจึงจะกล่าวถึงปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้คานามเรียกอวัยวะกลายเป็น
คาสรรพนามในลำดับถัดไป

---

* นววรรณ พันธุมธา (2527: 65, 141) เรียกว่า "คาเชื่อมบอกการจำกัด"

ปัจจัยที่ทาที่คำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคำเชื่อมอนุพจน์

ตามที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 3 ดุษฎีพร ธานีโรคนานต์ (2512) แบ่งอนุพจน์ตามหน้าที่ออกเป็น 4 ชนิดได้แก่ อนุพจน์นาม อนุพจน์คุณศัพท์ อนุพจน์วิเศษณ์ และอนุพจน์หลัก ในที่นี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะอนุพจน์ที่ทำหน้าที่ขยายคำนาม ซึ่งตรงกับอนุพจน์คุณศัพท์ของดุษฎีพร อนุพจน์ที่ทำหน้าที่ขยายคำนามเป็นอนุพจน์ที่แสดงการเจาะจงคำนามซึ่งเป็นคำนอกประเภท วิธีการเจาะจงคำนามทำได้โดยการนำคำที่บอกการเจาะจงเช่น ในภาษาอังกฤษใช้คำหน้าคำนาม (article) a an หรือ the นำหน้าคำนามเช่น a fish คือปลาดูตัวหนึ่งไม่เจาะจง แต่ the fish คือปลาดูตัวหนึ่งเจาะจง ในภาษาไทยใช้คำชี้เฉพาะ นี้ นั้น มาประกอบคำนามเพื่อเจาะจงนาม เช่น ปลานั้น หรือ ปลาดูตัวนั้น หรืออาจใช้อนุพจน์ (restrictive relative clauses) มาขยายคำนามที่อยู่ข้างหน้าเพื่อจำกัดขอบเขตของคำนามที่กำลังอ้างถึงเช่น

- (1) ตูรามหาราชะ พระพุทธเจ้าตนเป็นสัมมาสัมพุทธะอรหันตาชื่อว่าสิริมัตตะ (อ,8)
 อนุพจน์ "ตนเป็นสัมมาสัมพุทธะอรหันตา" เป็นอนุพจน์ที่ขยายคำนาม "พระพุทธเจ้า" เพื่อจำกัดขอบเขตของคำนาม "พระพุทธเจ้า" ที่ผู้พูดกำลังอ้างถึง

ในบทนี้เราจะพบปัญหาว่าเหตุใดคำว่า ตน ที่เป็นคำนามจึงถูกนำมาใช้เป็นคำเชื่อมอนุพจน์ การหาคำตอบอาจทำได้โดยการพิจารณาความหมายของคำคำนามในภาษาไทยล้วนนี้อาจแบ่งตามความหมายที่บ่งลักษณะจำนวนเจาะจงได้เป็น 2 ประเภทคือ ประเภทที่ 1 คำนามที่ไม่มีความหมายบ่งลักษณะจำนวนเจาะจง คำนามประเภทนี้เป็นคำนามบอกประเภทซึ่งเป็นคำนอกกลุ่มของสิ่ง (a group of individuals) เช่นคำว่า ปลา เป็นคำนอกประเภทของ

สัตว์นำชนิดหนึ่งซึ่งประกอบด้วยปลาหลายชนิดและหลายขนาด คำออกประเภทเป็นคำที่มีความเป็นพหูพจน์ จึงไม่สามารถแสดงการเจาะจงได้ ตัวอย่าง

- (1) อูรามหาราชะ พระพุทธเจ้าตนเบณสิมมาสิมพุทธะอรหันตาชื่อว่าสิริมัตตะ (อ,8)
- (2) มหาสัตว์เจ้าขึ้นสู่คอช้างตัวห่างระดับตีนัก (กุสส2.8)
- (3) เจ้านายท้าวพระญาเสนาอามาจกัถมวณาท่านเบณเจ้าเจ้าพระราชาะวังนาขึ้นห่อเตื่อหอยชยหดหล่อนี้าราชภิเสกได้ 16 กระจอมแล้วนาขึ้นสู่ห่อเทียมหลังสำงาใหม่ น้อมเวณเคนราชสมบัติบ้านเมืองหือท่านเบณถ้วนสองปรากฏได้ชื่อว่าภูมิบาลรัฐธาธิติ. (ตทานนพื้นเมือง, 168)

คำว่า พระพุทธเจ้า ช้าง ห่อเทียม เหล่านี้เป็นคำออกประเภท คำว่า พระพุทธเจ้า เป็นคำออกกลุ่มของพระพุทธเจ้าซึ่งมีจำนวนหลายองค์ คำว่า ช้าง เป็นคำออกกลุ่มของช้างซึ่งเป็นสัตว์บกประเภทหนึ่งมีหลายชนิดหลายขนาด และคำว่า ห่อเทียม เป็นคำออกกลุ่มของห่อเทียมซึ่งมีจำนวนหลายหลัง

คำนามประเภทที่ 2 เป็นคำนามที่มีความหมายบ่งจำนวนเจาะจง คำนามประเภทนี้เป็นคำนามที่มีความหมายบ่งจำนวนที่แน่นอนคือจำนวน "1" คำที่มีความหมายบอกจำนวน "1" มีความสามารถในการเจาะจงมากกว่าคำที่มีความเป็นพหูพจน์ คำเรียกอวัยวะที่ถูกนำมาใช้ในการเจาะจงคือ ตน ตัว หลัง ส่วนคำเรียกส่วนของพืชที่ถูกนำมาใช้ในการเจาะจงคือ ต้น ลูก คำเหล่านี้มีความหมายบ่งจำนวนเจาะจง "1" จึงมีความสามารถบ่งสิ่งที่กล่าวถึงนั้นให้แน่นอนชัดเจนได้ ตัวอย่าง

- (1) อูรามหาราชะ พระพุทธเจ้าตนเบณสิมมาสิมพุทธะอรหันตาชื่อว่าสิริมัตตะ (อ,8)
- (2) มหาสัตว์เจ้าขึ้นสู่คอช้างตัวห่างระดับตีนัก (กุสส2.8)
- (4) งามมหาพรุดันเบณที่ตรัสสิมรพธิญาณั้นชื่อเรือ (อ6)

คำว่า ตน ตัว และ ต้น มีความหมายบอกจำนวนเจาะจง "1" เนื่องจากโดยธรรมชาติร่างกายของคนมีจำนวน "1" และลำต้นของพืชก็มีจำนวน "1" เช่นเดียวกัน คำเหล่านี้จึงถูกนำมาใช้เป็นคำเชื่อมอนุพากย์เพื่อจำกัดขอบเขตของคำนาม พระพุทธเจ้า ช้าง และไม้มหาโพธิ์ที่ผู้พูดกำลังอ้างถึงเพื่อให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ว่าผู้พูดกำลังหมายถึงพระพุทธเจ้าองค์ที่เป็นสัมมาสัมพุทธะอรหันตา ไม้ชาพระพุทธเจ้าองค์อื่นในกลุ่ม หรือหมายถึงช้างตัวที่มีการประดับตกแต่งอย่างดี ไม้ช้างตัวอื่นในกลุ่ม หรือหมายถึงต้นไม้มหาโพธิ์ที่เป็นต้นที่ตรัสสัมโพธิญาณ ไม้ชาไม้มหาโพธิ์ต้นอื่น

คำนามเรียกอวัยวะ "ตน" "ตัว" และส่วนของพืช "ต้น" ที่กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์นี้เกิดจากปัจจัยทางความหมายของคำนามที่บ่งจำนวนเจาะจง "1" จึงถูกนำมาใช้ในการเจาะจงคำนาม ส่วนคำเรียกอวัยวะ "หลัง" ซึ่งกลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์นั้นอาจเกิดจากปัจจัย 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยทางความหมายและปัจจัยอุปลักษณะ ตามที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 4 (ดูหน้า 107) ปัจจัยอุปลักษณะเป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการมองเห็นความคล้ายคลึงของสิ่งสองสิ่ง จึงทำให้เกิดการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งเช่นเปรียบเทียบ "ห่อเทียม" กับคน และทำให้ "ห่อเทียม" มีส่วนต่าง ๆ แบบคน ส่วนที่เป็นเครื่องหมายของห่อเทียมถูกเปรียบกับหลังของคน เนื่องจากมีลักษณะที่ตั้งแบบหลังของคนและมีจำนวนเจาะจง "1" เช่นเดียวกับหลังของคน คำว่า หลัง จึงถูกนำมาทำเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ ดังตัวอย่าง

- (3) เจ้านายท้าวพระญาเสนาอำมาจ้ทั้งมวลนันทานเบนเจ้าเข้า
พระราชชะวังนำขึ้นห่อเตื่อหอยหอดหล่อนี้ราชภิเสกได้ 16 กระออม
แล้วนำขึ้นสู่ห่อเทียมหลังสำงำหม่ น้อมเวนเคนราชสมบัติบ้านเมือง
ถือทานเบนถ้วนสองปรากฏได้ชื่อว่าภูมิบาลรัฐธาธิบดี (ตำนานพื้นเมือง, 168)

คำว่า หลัง เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ "สำงำหม่" กับห่อเทียมเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ว่าผู้พูดหมายถึงห่อเทียมที่สร้างใหม่ ไม้ช้อห่อเทียมหลังอื่น

ผู้วิจัยมีข้อสังเกต 2 ประการ ประการที่ 1 เป็นข้อสังเกตที่เกี่ยวข้องกับการเจาะจงคานามคือ เมื่อคานามที่มีอนุพากย์มาขยายปรากฏร่วมกับคำว่า นั้น คานามจะถูกเจาะจงมากขึ้น ดังตัวอย่าง

- (4) นมัมหารพธิ เบน ที่ ตรัสสัมพธิญาณ นั้น ชื่อ รือ (อ6)
คำว่า "นั้น" เป็นคำชี้เฉพาะซึ่งทำหน้าที่เจาะจงคานาม "นมัมหารพธิ" ร่วมกับอนุพากย์ "เบนที่ตรัสสัมพธิญาณ"
- (5) นก ตัว เบน นั้น คือ ออก โพน สง แอ ว หา เห ย อ มา เล ียง ล ูก ช ู วัน
(นักขัตต3)
คำว่า "นั้น" เป็นคำชี้เฉพาะซึ่งทำหน้าที่เจาะจงคานาม "นก" ร่วมกับอนุพากย์ "ตัวเบน"
- (6) พ า ห ม ร ง ห ล ว ง ห ล ง เ ้า พ ระ เม ือ ง แ ก ว ห ือ ส ำ ง น เ ็ เส ย (ตามานพื้นเมือง,)
คำว่า "นั้น" เป็นคำชี้เฉพาะซึ่งทำหน้าที่เจาะจงคานาม "โรงหลวง" ร่วมกับอนุพากย์ "เจ้าพระเมืองแก้วหือสำง"

ประการที่ 2 เป็นข้อสังเกตอื่นซึ่งไม่เกี่ยวกับอนุพากย์ แต่เกี่ยวกับคำว่า หลัง ซึ่งมีความหมายขยายออกไปจาก หลังที่หมายถึงอวัยวะ เป็น หลังที่มีความหมายเกี่ยวกับเวลา ผู้วิจัยพบคำว่า หลัง ที่ถูกทำให้เป็นคำประสม "พายหลัง" และมีความหมายบอกสถานที่ "ข้างหลัง" ตามที่ำดักสำแล้วในบทที่ 5 นั้นสามารถปรากฏหน้าอนุพากย์ได้และมีความหมายบอกความสัมพันธ์ทางด้านเวลาของเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ ดังตัวอย่าง

- (7) พ าย ห ล ง อ ำ ย พ ำ พ แ ล ว น ั น เ ้า ม ัง ร าย ศ ี ห ือ ล ูก ต น ผู้ ห ือ เ ้า ช ู น เค ร ี ง
อยู่รักษาเมืองเชียงราย (ตามานพื้นเมือง, 15)
คำว่า "พายหลัง" ในที่นี้ปรากฏหน้าอนุพากย์ "อ่ำยพำพแล้วนั้น" และมีความหมายบอกความสัมพันธ์ทางด้านเวลาของเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ คือ "อ่ำยพำพแล้วนั้น" กับ "เจ้ามังรายศีหือลูกตนผู้หือ"

ชื่อเจ้าขุนเครื่องอยู่รักษาเมืองเชียงราย" โดยคำว่า "พายหลัง" เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ที่ปรากฏหน้าเหตุการณ์ที่เกิดก่อนคือ "ย้ายฟ้าพ่นลั่น"

ความหมายบอกเวลาของคำว่า พายหลัง นี้สะท้อนให้เห็นการเปรียบเทียบ เวลา (TIME) กับพื้นที่ (SPACE) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบข้ามมณฑลศัณ្ទ์ เวลาที่มีลักษณะเป็นนามธรรมและเราสามารถเข้าใจได้โดยผ่านสิ่งที่เป็นรูปธรรมคือพื้นที่ คลาร์ก (Clark, 1973 อ้างถึงใน Traugott, 1974: 288) กล่าวถึงคุณสมบัติของเส้นเวลา (time-line) ว่าเส้นเวลาที่มีลักษณะเป็นระนาบ เส้นเวลามีส่วนตัด เรารับรู้สิ่งที่ไม่มีส่วนตัดด้วยมิติ "หน้า-หลัง"

นอกจากนี้มิติเวลาและมิติพื้นที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เนื่องจากมิติเวลาเป็นมิติเกี่ยวกับการสืบเนื่องของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ว่าเหตุการณ์ใดเกิดก่อน เหตุการณ์ใดเกิดหลัง และในเหตุการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นต้องมีสถานที่ การจะอธิบายเวลาได้ต้องสัมพันธ์กับสถานที่ กิรติ บุญเจือ (2518) ได้ตัวอย่างอธิบายความสัมพันธ์ของเวลากับพื้นที่ดังนี้

อุบัติเหตุเกิดขึ้นในนครนิวยอร์ก ถ้าข้าพเจ้ากล่าวว่ เกิดขึ้นในถนนบรอดเวย์ (1 มิติ) ท่านกำหนดไม่ได้ จึงถามว่าตรงไหนของถนนบรอดเวย์ ข้าพเจ้าจึงให้รายละเอียดมากขึ้นว่า ตรงหัวเลี้ยวระหว่างถนนบรอดเวย์กับถนนสายเก้าสิบหก (2 มิติ) ท่านก็ยังคงกำหนดแน่นอนไม่ได้ จึงต้องถามต่อไปอีกว่า บนถนนบนดิน หรือ ถนนใต้ดินกันแน่ ข้าพเจ้าจึงเจาะจงมากขึ้นอีก บอกไปว่า บนถนนใต้ดินตรงหัวเลี้ยว (3 มิติ) ท่านก็ยังไม่ทราบแน่นอนว่าเป็นอุบัติเหตุครั้งใดอยู่นั่นเอง ท่านจึงต้องถามต่อไปว่าเมื่อไร และเมื่อข้าพเจ้าตอบว่า วันอังคารที่ล่วงเวลาเที่ยงตรง (4 มิติ) นั้นแหละท่านจึงกำหนดได้แน่นอนว่าเป็นอุบัติเหตุตอนไหน (กิรติ บุญเจือ, 2518: 70)

นอกจากคำว่า หลัง แล้วผู้วิจัยพบว่าคำว่า ดัน ซึ่งเป็นคำแสดงส่วนของพืช ถูกทำให้เป็นคำประสม "เบนต้นว่า" "มีต้นว่า" เพื่อเป็นคำเชื่อมแสดงการขยายความ ให้ชัดเจนโดยปรากฏหน้าอนุพากย์ ดังตัวอย่าง

- (8) มหาราชะเจ้าจูงกะทากุสลงนุทังหลาย เบนต้นว่า หือทานรักษาสิล
 อยาขาดสายเทอะ (จัม.23)
- (9) มันคีกระนิงใจฉันนี้แล้วคีเข้าโพสุป่ามิ ดัดเอามิทังหลายเพื่อ
 ประโยชนะสิ่ง มีต้นว่า แดงแปลงเครื่องไม้ทังหลายไว้หือพร้อมชูอัน
 . . . (ฉัททันต์.22)

คำว่า ดัน ในตัวอย่าง (8) (9) ไม่ได้หมายถึง ลำต้นของพืชซึ่งเป็น
 รูปธรรม แต่คำว่า ดัน มีความหมายที่เป็นนามธรรมคือ ให้ตัวอย่างหนึ่งตัวอย่างซึ่ง
 เป็นตัวอย่างอันหนึ่งในตัวอย่างหลาย ๆ อัน การที่คำว่า ดัน ถูกนำมาใช้เป็นคำเชื่อม
 แสดงการยกตัวอย่างนี้อาจเป็นเพราะคำว่า ดัน มีความหมายว่า "หนึ่ง" อยู่ในตัว

กระบวนการกลายจากคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชเป็นคำเชื่อมอนุพากย์

กระบวนการกลายจากคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชเป็นคำ
 เชื่อมอนุพากย์ได้แก่ กระบวนการสูญเสียสมบัติของหมวด และกระบวนการทำให้
 มีความหมายทั่วไป

1. กระบวนการสูญคุณสมบัติของหมวด

กระบวนการสูญคุณสมบัติของหมวด เป็นกระบวนการสูญคุณสมบัติซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำเดิม คำเรียกอวัยวะและส่วนของพืชที่เป็นคำนามมีคุณสมบัติซึ่งเป็นคุณสมบัติประจำหมวดคำนามซึ่งงานที่นี้จะแสดงงานรูปบรรรณลักษณะประจำหมวดคำนามคือ [มีความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่] และ [ปรากฏเป็นหน่วยหลักของนามวลี] คุณสมบัติทั้งสองนี้เป็นคุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับของหมวดคำนาม คำนามยังมีคุณสมบัติอื่น ๆ ด้วยซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เป็นลักษณะไม่บังคับของหมวดคำนามซึ่งได้แก่ [คำนามปรากฏร่วมกับคำชี้เฉพาะได้ และมีตำแหน่งอยู่หน้าคำชี้เฉพาะ] [คำนามปรากฏร่วมกับส่วนขยายที่เป็นอนุพจน์ได้ และมีตำแหน่งอยู่หน้าอนุพจน์] [คำนามปรากฏร่วมกับส่วนขยายที่เป็นบุพบทวลีแสดงความเป็นเจ้าของ หรือบุพบทวลีแสดงสถานที่ได้ และมีตำแหน่งอยู่หน้าบุพบทวลี] [คำนามปรากฏร่วมกับคำบุพบทได้ และมีตำแหน่งอยู่หลังคำบุพบท] คำเชื่อมอนุพจน์ที่กลายมาจากคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชจะสูญคุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับของหมวดคำนามไป และมีเงื่อนไขการปรากฏานบริบทแตกต่างจากเมื่อเป็นคำนาม ดังนี้

คุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับของคำนาม	คำเรียกอวัยวะและส่วนของพืชที่เป็นคำนาม	คำเรียกอวัยวะและส่วนของพืชที่เป็นคำเชื่อมอนุพจน์
[มีความหมายประจำคำ หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่]	[+มีความหมายประจำคำ หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่]	[-มีความหมายประจำคำ หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ แต่มีความหมายนอกการเจาะจง]
[เป็นหน่วยหลักของนามวลี]	[+เป็นหน่วยหลักของนามวลี]	[-เป็นหน่วยหลักของนามวลี]

คำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชที่กลายเป็นคำเชื่อมอนุพจน์สูญคุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับของหมวดคำนามไปคือ ไม่มีความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ แต่มีความหมายนอกการเจาะจง และไม่ใช่อะไรเป็นหน่วยหลักของนามวลี คำนามเรียกอวัยวะ

และส่วนของพืชที่กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ปรากฏร่วมกับคำนามและมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม คำเชื่อมอนุพากย์ปรากฏหน้าอนุพากย์ ดังนี้

คุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับ ของคำนาม	คำเรียกวิยะและ ส่วนของพืชที่เป็น คำนาม	คำเรียกวิยะและ ส่วนของพืชที่เป็น คำเชื่อมอนุพากย์
[ปรากฏร่วมกับอนุพากย์ และมีตำแหน่งอยู่หน้า อนุพากย์]	[+ปรากฏร่วมกับอนุพากย์ และมีตำแหน่งอยู่หน้า อนุพากย์]	[+ปรากฏร่วมกับคำนาม และมีตำแหน่งอยู่หลัง คำนาม คำเชื่อม อนุพากย์ปรากฏ หน้าอนุพากย์]

ตัวอย่าง

(10) ภาวะแห่งพระพุทธรเจ้ามีตนอันปราศจากมลละมุนหินทั้งมวล (อ.7)

คำว่า ตน เป็นคำนาม ซึ่งมีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับของคำนามคือมีความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่คือ ร่างกาย และปรากฏเป็นหน่วยหลักของนามวลี "ตนอันปราศจากมลละมุนหินทั้งมวล" คำว่า ตน ปรากฏร่วมกับอนุพากย์ "อันปราศจากมลละมุนหินทั้งมวล" และมีตำแหน่งอยู่หน้าอนุพากย์ "อันปราศจากมลละมุนหินทั้งมวล"

(1) อูรามหาราชะ พระพุทธรเจ้าตนเป็นสัมมาสัมพุทธรอรหันตาชื่อว่าสิริมัตตะ (อ.8)

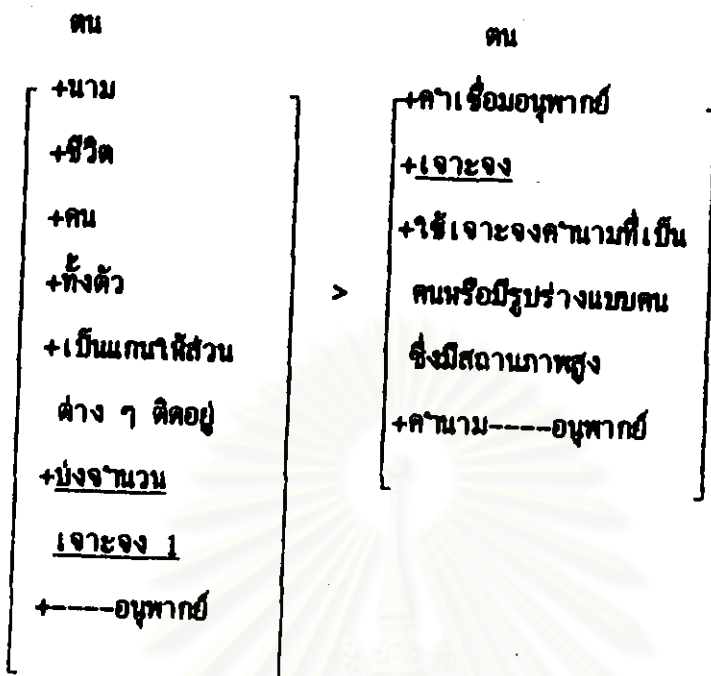
คำว่า ตน เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ ซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับของคำนามคือไม่มีความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ คำว่า ตน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงร่างกาย แต่มีความหมายบอกการเจาะจงคำนาม "พระพุทธรเจ้า" คำว่า ตน ไม่ได้ปรากฏเป็นหน่วยหลักของนามวลี คำที่เป็นหน่วยหลักของนามวลี "พระพุทธรเจ้าตนเป็นสัมมาสัมพุทธรอรหันตา" คือคำว่า "พระพุทธรเจ้า" คำว่า ตน ที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ปรากฏร่วมกับคำนาม "พระพุทธรเจ้า" และมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม "พระพุทธรเจ้า" คำว่า ตน ปรากฏหน้าอนุพากย์ "เป็นสัมมาสัมพุทธรอรหันตา"

2. กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไพบ

กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไพบเป็นกระบวนการทำให้
 วรรณลักษณ์* เจาะจงในคํานามหายไพบ เนื่องจากคํานามเรียกอวัยวะและส่วนของพืช
 ที่กลายเป็นคำเชื่อมอนุพาคย์จะไม่มี ความหมายประจำคำที่หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่
 ส่วนวรรณลักษณ์ที่เหลือซึ่งเป็นวรรณลักษณ์ที่ไม่ใช่วรรณลักษณ์เจาะจงจึงถูกทำให้เป็น
 นามธรรม คำว่า ทั่วไพบ ในที่นี้ นอกจากจะหมายถึงการทำให้วรรณลักษณ์เจาะจง
 หายไพบ (คือไม่ถูกเจาะจง) แล้วยังหมายรวมถึงการทำให้เป็นนามธรรมด้วย
 แม้ว่าความหมายของคำเชื่อมอนุพาคย์จะเป็นความหมายนอกการเจาะจง แต่ก็
 สามารถใช้เจาะจงสิ่งใดทั่วไพบ ความหมายนอกการเจาะจงมีลักษณะเป็นนามธรรม
 ผู้วิจัยจึงยังคงใช้กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไพบ ตัวอย่างคำว่า คน

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*วรรณลักษณ์ที่อธิบายในกระบวนการนี้เป็นวรรณลักษณ์ของคํานาม
 ส่วนวรรณลักษณ์ [มีความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่] และ วรรณลักษณ์
 [เป็นหน่วยหลักของนามวลี] เป็นวรรณลักษณ์ของหมวดคํานาม ซึ่งเป็นวรรณลักษณ์
 ในระดับสูงกว่าวรรณลักษณ์ประจำคํานาม

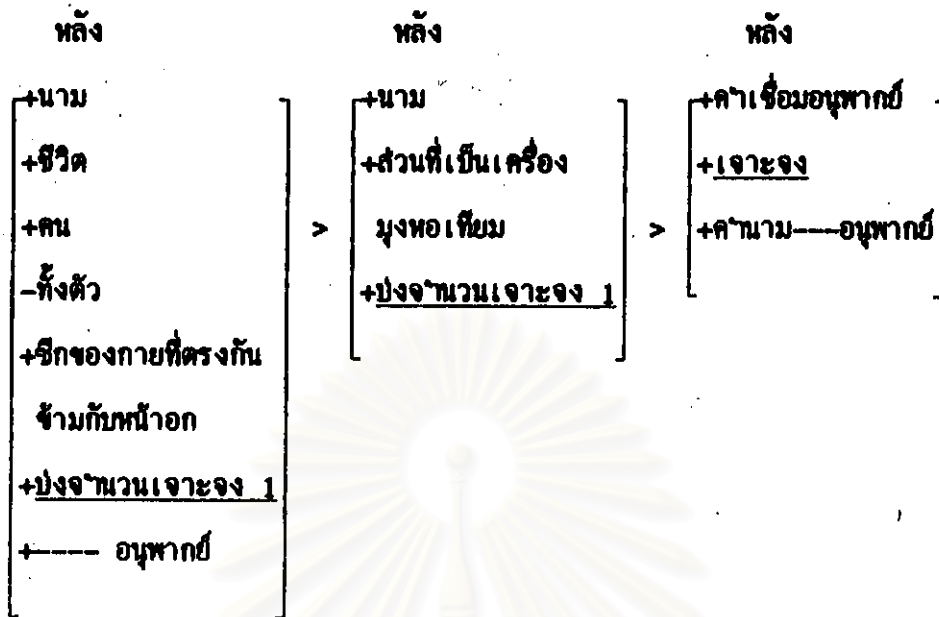

(1) อูรามหาราชะ พระพุทธะเจ้าตนเบนสัมมาสัมพุทธะอรหันตาชื่อว่า สิริมีตตะ (อ,8)

กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไปจะทำการหรือรรถลักษณ์เจาะจงของค่านาม "ตน" ซึ่งได้แก่ [+ชีวิต] [+คน] [+ทั้งตัว] [+เป็นแก่นหาที่ส่วนต่าง ๆ ติดอยู่] พยายาม เนื่องจากคำว่า คน ที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ไม่ได้หมายถึง ร่างกาย อรรถลักษณ์ที่เหลือ เป็นอรรถลักษณ์ที่ไม่ใช่รรถลักษณ์เจาะจงจริงซึ่งได้แก่ [บ่งจำนวนเจาะจง 1] เปลี่ยนแปลงไปนลักษณะที่เป็นนามธรรมคือ บอกการเจาะจงค่านามที่เป็นคนหรือสิ่งที่มีรูปร่างแบบคนซึ่งมีสถานภาพสูง เมื่อคำว่า คน กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ คำว่า คน ปรากฏร่วมกับค่านาม "พระพุทธะเจ้า" และมีตำแหน่งอยู่หลังค่านาม คำว่า คน ปรากฏหน้าอนุพากย์ "เบนสัมมาสัมพุทธะอรหันตา" ส่วนคำว่า คน ที่เป็นค่านามปรากฏร่วมกับอนุพากย์และมีตำแหน่งอยู่หน้าอนุพากย์

ส่วนกระบวนการที่ทําให้คำว่า หลัง กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์มี 3 กระบวนการคือ กระบวนการอุปลักษณ์ กระบวนการสูญคุณสมบัตินี้ และกระบวนการทําให้มีความหมายทั่วไพบ กระบวนการอุปลักษณ์เป็นกระบวนการเปรียบเทียบที่สิ่งมีส่วนต่าง ๆ แบบอวัยวะของคน เช่น เปรียบพอเทียมกับคน และเปรียบเทียบที่เป็นเครื่องมุงพอเทียมกับกับ "หลัง" ของคน หลังของพอเทียมมีจำนวนเจาะจง "1" หลังของคนก็มีจำนวนเจาะจง "1" เช่นเดียวกัน การเปรียบเทียบของพอเทียมกับหลังของคนทําให้ความหมายของคำว่า หลัง ขยายออกไปคือมีความหมายบอกศาลาทั้งหลัง (whole) เมื่อต้องการเจาะจงพอเทียม คำว่า หลัง ซึ่งมีจำนวนเจาะจง "1" และมีความหมายบอกศาลาทั้งหลังจึงถูกนำมาใช้บอกการเจาะจง กระบวนการสูญคุณสมบัตินี้ของหมวดจะทําให้คำว่า หลัง (ส่วนที่เป็นเครื่องมุงของพอเทียม) สูญคุณสมบัตินี้ที่เป็นลักษณะบังคับของหมวดคำนามไปคือไม่มี ความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ และไม่ปรากฏเป็นหน่วยหลักของนามวลี คำว่า หลัง ที่กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์จะปรากฏร่วมกับคำนามและมีตำแหน่งอยู่หลังคำนามและจะปรากฏหน้าอนุพากย์ ส่วนกระบวนการทําให้มีความหมายทั่วไพบ จะทําให้อรรถลักษณะเจาะจงของคำนาม "หลัง" ซึ่งได้แก่ [+ชีวิต] [+คน] [-ทั้งตัว] [+ซิกของกายที่ตรงกันข้ามกับหน้าอก] หายไป เนื่องจากคำว่า หลัง ที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ไม่ได้หมายถึง ส่วนที่เป็นเครื่องมุงของพอเทียมอีกต่อไป อรรถลักษณะที่เหลือเป็นอรรถลักษณะที่นำมาใช้อรรถลักษณะเจาะจงจริงซึ่งได้แก่ อรรถลักษณะ [บ่งจำนวนเจาะจง 1] ถูกทําให้เป็นนามธรรม ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- (3) เจ้านายท้าวพระญาเสนาอำมาจรั้งมวลาทานเบนเจ้าเข้า
 พระราชชะวังนาขึ้นหอเดื่อหอชัยหดหล่อนี้ราชภิเสกได้ 16 กระอม
 แล้วนาขึ้นหอเทียมหลังสร้างหม น้อมเวนเคนราชสมบัติบ้านเมือง
 หือทานเบนด้วนสองปรากฏได้ชื่อว่าภูมิบาลรัฐธาธิบดี (ตำนานพื้นเมือง, 168)

ส่วนอรรถลักษณะที่แสดงเงื่อนไขการปรากฏานบริบทของคำแสดงให้เห็นการ
 เปลี่ยนแปลงการปรากฏคือ เมื่อคำว่า หลัง กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ คำว่า หลัง
 ปรากฏร่วมกับคำนาม "หอเทียม" และมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม "หอเทียม"
 คำว่า หลัง ปรากฏหน้าอนุพากย์ "สร้างหม" ส่วนคำว่า หลัง ที่เป็นคำนามปรากฏ
 ร่วมกับอนุพากย์และมีตำแหน่งอยู่หน้าอนุพากย์

ปัจจัยที่ทำให้คำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์
 คือปัจจัยเกี่ยวกับความหมายของคำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชที่ปงจำนวนเจาะจง
 "1" จึงทำให้คำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชถูกนำมาใช้เจาะจงคำนามที่เป็น
 คำนอกประเภท เนื่องจากการเจาะจงเกี่ยวข้องกับการระบุสิ่งหนึ่งสิ่งที่อยู่านประเภทนั้น
 คำที่มีความหมายปงจำนวนเจาะจง "1" จึงสามารถจำกัดขอบเขตของสิ่งหนึ่งนประเภท
 ได้เป็นอย่างดี สำหรับคำเรียกอวัยวะเช่นคำว่า หลัง มีปัจจัยที่ทำให้กลายเป็นคำเชื่อม

อุปภาค 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยอุปลักษณ์ และ ปัจจัยทางความหมายที่บ่งจำนวนเจาะจง "1" ส่วนกระบวนการที่ทำการคำนามเรียกวัยวะและส่วนของพยางค์กลายเป็นคำเชื่อมอุปภาค ได้แก่ กระบวนการสูญคุณสมบัติของหมวด และกระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไป กระบวนการดังกล่าวนี้จะทำการคำนามเรียกวัยวะและส่วนของพยางค์ที่มีความหมายบ่งจำนวนเจาะจง "1" ซึ่งได้แก่คำว่า คน ตัว ดิ้น สูญคุณสมบัติของหมวดคำนามและมีความหมายบอกการเจาะจง ในกรณีคำว่า หลัง จะมีกระบวนการที่ทำการให้คำว่า หลัง กลายเป็นคำเชื่อมอุปภาค 3 กระบวนการได้แก่กระบวนการอุปลักษณ์ กระบวนการสูญคุณสมบัติของหมวด และกระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไป

ปัจจัยที่ทำการคำนามเรียกวัยวะกลายเป็นคำสรรพนาม

ปัจจัยที่ทำการคำนามเรียกวัยวะกลายเป็นคำสรรพนามนั้นเป็นปัจจัยทางภาษาซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางความหมายของคำนาม คำนามเรียกวัยวะที่ถูกนำมาใช้เป็นคำสรรพนาม เนื่องจากคำนามเรียกวัยวะมีความหมายประจำคำที่เอื้อให้หมายถึงทั้งสิ่ง (whole) เช่น คำว่า คน มีความหมายประจำคำหมายถึงร่างกายซึ่งมีลักษณะเป็นหนึ่งเดียวที่ทั้งผู้พูดและผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ตรงกัน เมื่อเราอ้างถึงคนใดคนหนึ่ง เราอ้างถึงในลักษณะที่เป็นสิ่งทั้งสิ่งคือ เป็นคนทั้งตัว มาใช้เป็นส่วน ๆ ดังนั้นคำเรียกวัยวะที่มีความหมายบอกทั้งสิ่งจึงถูกนำมาเป็นคำสรรพนาม ซึ่งได้แก่คำว่า คน ตัว คิง ตัวอย่าง

(1) นางพรหมจารีกล่าวเชิงแม่เลี้ยงแห่งตั่ว . . . (จันท. 2.7)

คำว่า นางพรหมจารี เป็นคำนามหมายถึงคนหนึ่งคนที่มิใช่พรหมจารี เมื่อต้องการอ้างถึง "นางพรหมจารี" อีก คำว่า คน ถูกนำมาใช้แทนคำว่า "นางพรหมจารี" เพราะคำว่า คน หมายถึงทั้งสิ่งคือ คนทั้งตัว

ดังนั้นจึงถูกนำมาใช้แทนนางพรหมจารี เนื่องจากอ้างถึงนางพรหมจารีในลักษณะที่
เป็นคนทั้งตัว ไม่ใช่เป็นส่วน

อย่างไรก็ตามมีคำเรียกอวัยวะที่ไม่มี ความหมายนอกทั้งสิ่ง แต่เป็นเพียง
ส่วนย่อย (part) และถูกนำมาใช้เป็นคำสรรพนาม คำเรียกอวัยวะดังกล่าวได้แก่
คำว่า ขา ซึ่งหมายถึงอวัยวะตั้งแต่สะโพกถึงเท้า มีจำนวน "2" คำว่า ขา เป็น
อวัยวะที่เป็นส่วนย่อยของร่างกายซึ่งถูกนำมาใช้เป็นคำสรรพนาม จากปัจจัยทาง
ความหมายของคำว่า ขา ที่มีจำนวน "2" และลักษณะทางธรรมชาติของขาซึ่ง
ต้องอยู่คู่กันหากที่คำว่า ขา ถูกนำมาใช้เป็นคำสรรพนามแทนคำนามที่มีจำนวน "2"
และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเช่น เป็นพี่น้องกัน เป็นพัวเมียกัน เป็นต้น ตัวอย่าง

- (2) อัน 1 ผู้ใดจุทือท่านปล้ำกัน หากหลอนตายทือผู้จุช้ำคำผู้ตายนั้น
ทั้งมวล คินต่งขาตีนมือหัก. . . (มัง, 165)
คำว่า ขา เป็นคำนามมีความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่
คืออวัยวะตั้งแต่สะโพกถึงเท้า มีจำนวน "2"
- (3) เสนาศีเอาพรหมณ์กับทั้งนางเมื่อสู่เรือนั้นแล้วคีตามขาทั้ง 2 ว่า
เจือทั้ง 2 เบนพัวเบนเมียกันอันระริอ (ธรรมมูล, 87)
คำว่า ขา เป็นคำสรรพนามมีความหมายบอกบุรุษที่ 3 ทวิพจน์
คำว่า ขา ใช้แทนคำนาม "พรหมณ์" "นาง"
- (4) ยังมีพอนา 2 คน ขาโพทะท่านคนนาติดกัน เิงเมื่อตีเอนา
พอนาผู้โพค้ำมารอด มันโพพอนามันหันพอนาผู้อยู่บ้านนั้นลักเอนา
มันจึงว่าสหาย เจ้าลักเอนาข้าสังขาวาอัน พอนาผู้อยู่บ้านนั้นว่า
นาไรคิงหากเบนนาข้าคาย ขาลวดคติดกัน. . . (ธรรม, 26)
คำว่า ขา เป็นคำสรรพนามมีความหมายบอกบุรุษที่ 3 ทวิพจน์
คำว่า ขา ใช้แทนคำนาม "พอนา" ซึ่งมีจำนวน 2 คน

มีข้อสังเกตว่าแม้ว่าคำว่า ซา จะเป็นส่วนย่อยของร่างกาย แต่คำว่า ซา สามารถใช้แทนคนทั้งตัวได้เช่นในตัวอย่าง (3) (4) แสดงให้เห็นว่า บัญญัติทาง ความหมายที่มุ่งจำนวน "2" เป็นบัญญัติทางความหมายที่สำคัญ ส่วนงานกรณีของคำว่า คน กลายเป็นคำสรรพนามเนื่องจากมีความหมายนอกทั้งสิ่ง คือหมายถึงคนทั้งตัวได้

กระบวนการกลายจากคำนามเรียกอวัยวะเป็นคำสรรพนาม

กระบวนการที่ทาก็คำนามเรียกอวัยวะและส่วนของพืชกลายเป็นคำ สรรพนามได้แก่ กระบวนการสูญเสียสมบัติของหมวด กระบวนการทาก็มีความหมาย ทั่วไป

1. กระบวนการสูญเสียสมบัติของหมวด

กระบวนการสูญเสียสมบัติของหมวด เป็นกระบวนการสูญเสียซึ่ง เป็นคุณสมบัติสำคัญของหมวดคำเดิม คำเรียกอวัยวะที่เป็นคำนามมีคุณสมบัติซึ่งเป็น คุณสมบัติประจำหมวดคำนามซึ่งงานที่นี้จะแสดงารูปอรรถลักษณะประจำหมวดคำนามคือ [มีความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่] และ [ปรากฏเป็นหน่วยหลักของนามวลี] คุณสมบัติทั้งสองนี้เป็นคุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับของหมวดคำนาม คำนามยังมีคุณสมบัติอื่น ๆ ด้วยซึ่ง เป็นคุณสมบัติที่เป็นลักษณะไม่บังคับของหมวดคำนามซึ่งได้แก่ [คำนามปรากฏร่วมกับคำชี้เฉพาะได้ และมีตำแหน่งอยู่หน้าคำชี้เฉพาะ] [คำนามปรากฏร่วมกับส่วนขยายที่เป็นอนุพจน์ได้ และมีตำแหน่งอยู่หน้าอนุพจน์] [คำนามปรากฏร่วมกับส่วนขยายที่เป็นบุพพทลีแสดงความเป็นเจ้าของ หรือบุพพทลีแสดงสถานที่ได้ และมีตำแหน่งอยู่หน้าบุพพทลี] [คำนามปรากฏร่วมกับคำบุพพทได้ และมีตำแหน่งอยู่หลังคำบุพพท] คำสรรพนามที่กลาย มาจากคำนามเรียกอวัยวะจะสูญเสียสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับของหมวดคำนามไป ดังนี้

คุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับ ของคำนาม	คำเรียกวิยะ ที่เป็นคำนาม	คำเรียกวิยะ ที่เป็นคำสรรพนาม
[มีความหมายประจำคำ หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่]	[+มีความหมายประจำคำ หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่]	[-มีความหมายประจำคำ หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ แต่มีความหมายนอก บุรุษหรือพจน์]

คำนามเรียกวิยะที่กลายเป็นคำสรรพนามสูงคุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับของหมวดคำนามไปคือ ไม่มีมีความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ แต่มีความหมายนอกบุรุษหรือพจน์ คำเรียกวิยะที่เป็นคำนามปรากฏร่วมกับคำคุณศัพท์ได้ แต่คำเรียกวิยะที่เป็นคำสรรพนามจะไม่ปรากฏร่วมกับคำคุณศัพท์ ตัวอย่าง

(5) ก็ขึ้นมาสู่วายสีในอากาศด้วยตนใหญ่ตั้งกล้านั้น (อ2)

คำว่า ตน เป็นคำนามซึ่งมีคุณสมบัติของหมวดคำนามคือมีความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ และเป็นหน่วยหลักของนามวลี "ตนใหญ่" คำว่า ตน ปรากฏร่วมกับคำคุณศัพท์ "ใหญ่" และมีตำแหน่งอยู่หน้าคำคุณศัพท์ "ใหญ่" ส่วนคำเรียกวิยะที่เป็นคำสรรพนามไม่ปรากฏร่วมกับคำคุณศัพท์

2. กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไป

กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไปเป็นกระบวนการทำให้เจาะจงในคำนามหายไป เนื่องจากคำนามเรียกวิยะที่กลายเป็นคำสรรพนามจะไม่มีมีความหมายประจำคำที่หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ ส่วนอรรถลักษณะที่เหลือซึ่งเป็นอรรถลักษณะที่ไม่ใช่ อรรถลักษณะเจาะจงจริงจะถูกทำให้เป็นนามธรรม ตัวอย่างคำว่า ตน

คน		คน
+นาม +ชีวิต +คน <u>+ทั้งตัว</u> +เป็นแม่แก่ให้ส่วน ต่าง ๆ ติดอยู่	>	+คำสรรพนาม <u>+บุรุษที่ 3 เอกพจน์</u>

- (6) อันว่าพระอุทราพรหมทัตต์คนนั้นได้ยื่นด้วยคำอันนางบอกแก่คนที่
 ดังนั้น (สุวิธ, 10)

กระบวนการทักหามีความหมายทั่วไปจะทักหือรรดลักษณะเจาะจง
 ของคำนาม "คน" ซึ่งได้แก่ [+ชีวิต] [+คน] [+เป็นแม่แก่ให้ส่วนต่าง ๆ ติดอยู่]
 หายไป เนื่องจากคำว่า คน ที่เป็นคำสรรพนามไม่ได้หมายถึงร่างกายซึ่งเป็นแม่
 แก่ให้ส่วนต่าง ๆ ติดอยู่ แต่อ้างถึงคนทั้งตัว ส่วนอรรดลักษณะที่เหลือ [+ทั้งตัว] ถูกทักหือ
 เป็นนามธรรม คือมีความหมายบอกบุรุษที่ 3 เอกพจน์ ซึ่งในที่นี้อ้างถึง พระอุทราพรหมทัตต์

ชา		ชา
+นาม +ชีวิต +คน -ทั้งตัว +อวัยวะตั้งแต่สะโพก ถึงเข่า +บ่งจำนวน 2	>	+สรรพนาม +บุรุษที่ 3 <u>ทวิพจน์</u>

- (4) ยังมีพอนา 2 คน ชาโทษทานคนมาติดกัน เถิงเมื่อสีโรณา พอนาผู้เฒ่ามารอด มันโทษนามันกับพอนาผู้อยู่บ้านมันลักใจนา มันจึงว่าสหาย เจ้าลักใจนาข้าสังฆาว่าอื่น พอนาผู้อยู่บ้านนั้นว่า นารคิงหากเบนนาข้าตาย ชาลวดคิดกัน. . .(ธรรม, 26)

กระบวนการทักตีความที่มีความหมายทั่วไปจะทักตีหรือรรถลักษณะเจาะจงของคานาม "ชา" ซึ่งได้แก่ [+ชีวิต] [+คน] [-ทั้งตัว] [+อวัยวะตั้งแต่สะโพกถึงเข่า] หายไป เนื่องจากคำว่า ชา ที่เป็นคำสรรพนามไม่ได้หมายถึงชาซึ่งเป็นอวัยวะตั้งแต่สะโพกถึงเข่า รรถลักษณะที่เหลือ [+บ่งจำนวน 2] ซึ่งเป็นรรถลักษณะที่นำมาประกอบรรถลักษณะเจาะจงจริง ถูกทักตีเป็นนามธรรมคือมีความหมายแสดงทวิพจน์ และใช้อย่างถึงคานามเรื่องในที่นี้คือ พอนา 2 คน

ปัจจัยที่ทักตีคานามเรียกอวัยวะกลายเป็นคำสรรพนามคือปัจจัยเกี่ยวกับ ความหมายของคานามเรียกอวัยวะซึ่งได้แก่ความหมายของทั้งสิ่ง (whole) ซึ่งมี ลักษณะเป็นหนึ่งเดียวที่ทั้งผู้พูดและผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ตรงกัน เมื่อเราอ้างอิงคน ใดคนหนึ่ง เราอ้างอิงในลักษณะที่เป็นส่วนรวมคือ เป็นคนทั้งตัวไม่ใช่เป็นส่วน ๆ ปัจจัยทางความหมายอีกลักษณะหนึ่งคือความหมายบ่งจำนวน "2" คานามเรียก อวัยวะ "ชา" ซึ่งเป็นคานามที่มีจำนวน "2" ถูกนำมาใช้เป็นคำสรรพนามบอกบุรุษ ที่ 3 ทวิพจน์ ซึ่งเป็นคำสรรพนามที่แทนคานามที่มีจำนวน "2"

ส่วนกระบวนการที่ทําให้คํานามเรียกอวัยวะกลายเป็นคําสรรพนามมี 2 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการสูญคุณสมบัติของหมวด และ กระบวนการทําให้มีความหมายทั่วไบลํานามเรียกอวัยวะที่กลายเป็นคําสรรพนามจะสูญคุณสมบัติที่เป็นลักษณะบังคับของหมวดคํานามไปกล่าวคือ ไม่ได้หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่อีกต่อไป และไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำคุณศัพท์ได้ ส่วนกระบวนการทําให้มีความหมายทั่วไปเป็นกระบวนการที่ทําให้ อรรถลักษณะเจาะจงในคํานามหายไป เนื่องจากคํานามเรียกอวัยวะนั้นไม่ได้หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ อรรถลักษณะที่เป็นอรรถลักษณะเจาะจงจึงไม่มีอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม มีอรรถลักษณะบางอรรถลักษณะเหลืออยู่และถูกทําให้เป็นนามธรรม

โดยสรุปปัจจัยที่ทําให้คํานามเรียกอวัยวะและส่วนของพิชกลายเป็น คำเชื่อมอนุพากย์เป็นปัจจัยทางความหมาย คํานามเรียกอวัยวะที่มีความหมายบ่งจำนวนเจาะจง "1" กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ เนื่องจากคํานามซึ่งเป็นคำของประเภทมีลักษณะเป็นพหูพจน์ คํานามเรียกอวัยวะที่มีความหมายบ่งจำนวนเจาะจง "1" จึงถูกนำมาใช้ในการจำกัดขอบเขตของคํานามที่อ้างถึงเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจว่าผู้พูดหมายถึงสมาชิกใดในกลุ่มนั้น อย่างไรก็ตามปัจจัยอุปลักษณะมีส่วนช่วยทําให้คํานามเรียกอวัยวะ (ซึ่งได้แก่คำว่า หลัง) กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ กล่าวคือ ปัจจัยอุปลักษณะช่วยให้เกิดการเปรียบเทียบของสิ่งกับส่วนของคน คือ เปรียบส่วนที่เป็นเครื่องมืองกับหลังของคน ซึ่งต่างก็มีความหมายบ่งจำนวนเจาะจง "1" คำว่า หลัง ถูกนำมาใช้ในการจำกัดขอบเขตของคํานามเช่น หอเทียมที่อ้างถึงเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจว่าผู้พูดหมายถึงหอเทียมหลังใด ปัจจัยความหมายที่บ่งจำนวนนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทําให้คํานามเรียกอวัยวะ "ขา" กลายเป็นคําสรรพนาม เพราะคำว่า ขา มีจำนวนแน่นอนคือ "2" จึงถูกนำมาใช้เป็นคําสรรพนามบอกบุรุษที่ 3 ทวิพจน์ ปัจจัยทางความหมายอีกลักษณะหนึ่งที่ทําให้คํานามเรียกอวัยวะกลายเป็นคําสรรพนามคือ ความหมายบอกทั้งสิ่งซึ่งช่วยให้อ้างถึงคนทั้งตัวได้

ส่วนกระบวนการที่ทำให้คำนามเรียกวัยวะและส่วนของพิรกลายเป็น
 คำเชื่อมอนุพากย์ และกระบวนการทำให้คำนามเรียกวัยวะกลายเป็นคำสรรพนาม
 มี 2 กระบวนการคือ กระบวนการสูญคุณสมบัติของหมวด และกระบวนการทำให้มี
 ความหมายทั่วไพบ กระบวนการสูญคุณสมบัติของหมวดจะทำให้คำนามเรียกวัยวะ
 และส่วนของพิรไม่มีความหมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ คำนามเรียกวัยวะ
 และส่วนของพิรที่กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์จะไม่ปรากฏเป็นหน่วยหลักของนามวลี
 แต่จะปรากฏร่วมกับคำนามและมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม คำนามเรียกวัยวะและ
 ส่วนของพิรที่กลายเป็นคำเชื่อมอนุพากย์ปรากฏหน้าอนุพากย์ กระบวนการสูญ
 คุณสมบัติของหมวดจะทำให้คำนามเรียกวัยวะที่กลายเป็นคำสรรพนามไม่มีความ
 หมายประจำคำหมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่และไม่ปรากฏร่วมกับคำคุณศัพท์

กระบวนการทำให้มีความหมายทั่วไพบเป็นกระบวนการทำให้อรรถลักษณะ
 เจาะจงในคำนามหายไพบ เนื่องจากคำนามเรียกวัยวะและส่วนของพิรนั้นไม่ได้
 หมายถึงสิ่งที่ดำรงอยู่ อรรถลักษณะที่เป็นอรรถลักษณะเจาะจงจึงไม่มีอีกต่อไป
 อย่างไรก็ตามเมื่ออรรถลักษณะบางอรรถลักษณะเหลืออยู่และถูกทำให้เป็นนามธรรม

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย